SEMNIFICAȚIA RECUNOAȘTERII REPUBLICII MOLDOVA CA STAT CANDIDAT: OPORTUNITĂȚI ȘI PERSPECTIVE DE INTEGRARE EUROPEANĂ

THE SEMNIFICATION OF RECOGNISING THE REPUBLIC OF MOLDOVA AS A CANDIDATE STATE: OPPORTUNITIES AND PERSPECTIVES OF EUROPEAN INTEGRATION

Radu SUSARENCO
Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: *radususarenco@gmail.com*

CZU 341.213.15(478):061.1EU

Rezumat. Articolul oferă o analiză detaliată a parcursului Republicii Moldova către integrarea europeană, subliniind contextul istoric și politic al acestei traiectorii. După o lungă perioadă de oscilație între influențele estice și vestice, țara a demonstrat angajamente clare în favoarea valorilor democratice, prin aderarea la Consiliul Europei și ratificarea CEDO. Extinderile succesive ale UE și integrarea României au avut un impact major asupra societății moldovenești, stimulând mobilitatea și apropierea de Occident. Acordul de Asociere din 2014 a impulsionat reforme juridice și economice, în ciuda contextului marcat de corupție și crize politice. Statutul de țară candidată la UE, acordat în iunie 2022, confirmă direcția geopolitică asumată, dar nu garantează automat aderarea. Procesul de negociere este complex, cuprinzând 35 de capitole repartizate în 6 clustere tematice, ce necesită alinierea legislației interne la acquis-ul comunitar. Referendumul constituțional din 2024 și mobilizarea cetățenilor confirmă sprijinul crescut pentru parcursul european. Articolul conchide că integrarea în UE este un proces anevoios, dar vital pentru securitatea, prosperitatea și consolidarea statului de drept în Republica Moldova. Articolul este elaborat în cadrul implementării proiectului Jean Monnet Chair „EU’s role in the emerging international system” (EUREIS), nr. 101126798.

Cuvinte-cheie: *Republica Moldova, integrare europeană, Uniunea Europeană, statut de țară candidată, Acord de Asociere, extindere UE, screening, negocieri de aderare, clustere tematice, reforme, stat de drept, referendum.*

JEL: F55, O52, F53

Abstract. This article offers an in-depth analysis of the Republic of Moldova’s path toward European integration, emphasizing the historical and political context. After decades of fluctuating between Eastern and Western influence, Moldova has taken clear steps toward democratic values by joining the Council of Europe and ratifying the ECHR. The successive enlargements of the EU and Romania’s accession significantly impacted Moldovan society, increasing mobility and fostering pro-European sentiment. The 2014 Association Agreement initiated legal and economic reforms, despite a background of corruption and political instability. The EU candidate status, granted in June 2022, confirms Moldova’s chosen geopoliti-

cal direction but does not guarantee accession. The negotiation process involves 35 chapters across 6 thematic clusters, requiring comprehensive alignment with the EU acquis. The 2024 constitutional referendum and growing civic mobilization reflect increasing public support for EU membership. The article concludes that while Moldova’s accession to the European Union will be a challenging and lengthy endeavor, it remains essential for ensuring long-term prosperity, democratic resilience, and rule of law. With strong political will and societal commitment, this process can solidify Moldova’s place within the European family. The article has been prepared within the framework of the implementation of the Jean Monnet Chair project “EU’s Role in the Emerging International System” (EUREIS), No. 101126798.

Keywords: *Republic of Moldova, European integration, European Union, candidate country status, Association Agreement, EU enlargement, screening process, accession negotiations, thematic clusters, reforms, rule of law, referendum.*

JEL: F55, O52, F53

Introducere. Istoria Republicii Moldova este marcată de o oscilație constantă între orientarea spre spațiul occidental și cel estic. Pe de o parte, direcția vestică oferă perspective de dezvoltare economică sustenabilă, integrarea în cadrul unui sistem de valori democratice, acces la piața unică europeană cu libertatea circulației mărfurilor, consolidarea unui sistem judiciar independent și posibilitatea atragerii de granturi și finanțări structurale din partea Uniunii Europene. Pe de altă parte, moștenirea estică evocă perioada în care populația a fost supusă foametei, represiunilor politice, propagandei ideologice, rescrierii istoriei și modificării limbii, precum și deportărilor masive în regiuni îndepărtate ale Siberiei. Regimul dictatorial de atunci a instaurat un climat de teamă, în special în rândul intelectualității, inhibând libertatea de exprimare și opoziția față de sistem.

În procesul de consolidare a statului de drept, Republica Moldova a traversat etape esențiale, însă unele dintre acestea au fost afectate de corupție, de interferența nelegitimă între puterile statului și de nerespectarea competențelor constituționale. Cu toate aceste provocări, în ultimele decenii, Republica Moldova a reușit să își mențină orientarea spre integrarea europeană. Acordarea statutului de țară candidată la Uniunea Europeană, la 23 iunie 2022, a constituit un moment istoric, reflectând nu doar o opțiune strategică de politică externă, ci și un angajament ferm pentru modernizare, securitate și promovarea valorilor democratice. Deși acest statut nu implică automat aderarea, el consfințește recunoașterea eforturilor realizate și trasează o direcție clară într-un context geopolitic complex și instabil. În acest sens, analiza parcursului către obținerea acestui statut și a reformelor necesare pentru deschiderea negocierilor de aderare devine indispensabilă pentru înțelegerea prezentului și a perspectivei strategice a Republicii Moldova

Materiale utilizate și metode aplicate. În realizarea prezentului studiu privind *„Semnificația recunoașterii statutului de țară candidată a Republicii Moldova la*

Uniunea Europeană" a fost aplicat un set diversificat de metode de cercetare, menite să asigure fundamentarea științifică a analizei și să confere robustețe argumentației. *Metoda analizei documentare* a constituit pilonul central al demersului, permițând consultarea și interpretarea unui volum extins de surse relevante, incluzând tratate internaționale, acorduri bilaterale, rapoarte elaborate de instituțiile europene și acte normative naționale. Această abordare a oferit o bază empirică solidă, garantând verificabilitatea și acuratețea informațiilor. Aplicarea *metodei istorice* a facilitat reconstituirea cronologică a parcursului european al Republicii Moldova, de la aderarea la Consiliul Europei până la lansarea negocierilor de aderare la UE, asigurând integrarea evenimentelor recente într-un cadru evolutiv coerent. Prin *metoda comparativă* au fost integrate elemente de raportare la experiențele altor state candidate, precum Turcia sau Georgia, ceea ce a permis evidențierea factorilor determinanți ai succesului sau stagnării în procesul de integrare, în special în ceea ce privește respectarea valorilor democratice și capacitatea administrativă. *Metoda inductivă* a permis extragerea unor concluzii generale privind direcția strategică a Republicii Moldova, pornind de la fapte concrete, precum reformele legislative, implicarea societății civile și sprijinul instituțional european. Prin *analiza critică* au fost identificate disfuncționalități persistente, precum corupția, influențele oligarhice și blocajele instituționale, oferind o imagine realistă asupra limitelor procesului de integrare. *Logica dialectică* a facilitat examinarea tensiunilor dintre valorile declarative ale Uniunii Europene și realitățile politice interne, relevând contradicțiile dintre idealuri și implementarea practică a acestora. *Metoda prognostică* a permis conturarea unor perspective asupra evoluțiilor viitoare ale procesului de aderare, subliniind condițiile esențiale pentru succes, fără a formula scenarii exhaustive, dar oferind repere strategice clare pentru perioada următoare.

Gradul de investigare a problemei la momentul actual. Scopul cercetării. Pentru prima dată de la dizolvarea URSS, nou formata Republica Moldova, dă dovadă de aspirațiile acesteia pentru o schimbare, prin recunoașterea instituțiilor continentale și anume Consiliul Europei, precum și tratatele la care Moldova este parte drept superioare oricărei norme legale interne. Totodată, la data de 13 iulie 1995, atunci când Republica Moldova devine membru al Consiliului Europei, pentru ca doi ani mai târziu, la data de 24 iulie 1997 să fie ratificată Convenția Europeană a Drepturilor Omului [1] , marcând astfel un moment decisiv în traiectoria statului spre o lume democratică unde drepturile omului sunt o prioritate. În acel moment ne-am asumat angajamentul de a ne alinia cu restul țărilor pentru care drepturile omului nu sunt doar proclamații și niște litere pe hârtie, ci sunt valori supreme pentru funcționarea societății. După acest eveniment pregnant, odată cu guvernările ce și-au atins scopurile prin a neglija cele consemnate în 1997, încrederea în instituțiile

statului ajung la un nivel jalnic, mai ales odată cu reabilitarea în organele statului a partidelor nostalgice de vremurile comuniste.

În această perioadă, Uniunea Europeană se extindea și primea cu brațele deschise noi membri ce dădeau dovadă de faptul că într-adevăr țin și respectă acel set de valori democratice, unde guvernele respectau voința cetățenilor și munceau pentru bunăstarea națiunii. Tratatul de la Nisa semnat în 2001 și intrat în vigoare în 2003, a însemnat o reformă instituțională a Uniunii Europene, structurta organelor de conducere fiind modificată încât UE să poată opera cu mai multe state membre. Așadar, pe data de 1 mai 2004, în urma tratatului de la Atena semnat la 16.04.2003 [2], Uniunea Europeană se extinde cu 10 state, multe dintre ele fiind țări post-socialiste, semnatare a Tratatului de la Varșovia din 1955 (Cehia, Ungaria, Polonia, Slovacia), unele chiar post-sovietice: țările balice. Mai târziu, la data de 1 ianuarie 2007, urmează o nouă extindere în care România și Bulgaria au devenit state membre, aducând UE la granița noastră.

Integrarea României și a Bulgariei în marea familie europeană, a dus la faptul că cetățenii Republicii Moldova să capete cetățenia acestor două state, prin intermediul cadrelor legale ce permiteau redobândirea cetățeniei. Astfel, în 2021, dintre cetățenii Republicii Moldova care aveau în același timp cetățenie română se numărau 642.149 dintr-un total de 2.7 milioane de persoane [3], nemaivorbind și despre cetățenii care au reușit să capete cetățenia Bulgariei pe bază de etnie și predecesori. Această extindere a țărilor din apropiată proximitate, le-a oferit cetățenilor Moldovei oportunitatea de apleca peste hotare legal, în căutarea unui loc de muncă bine plătit și pentru unii, un spațiu prosper unde și-ar putea întemeia o familie.

Evenimentul ce a pus bazele cooperării dintre Republica Moldova și UE a fost semnarea Planului de Acțiuni RM-UE în cadrul Politicii Europene de Vecinătate în anul 2005, stabilind astfel primele forme de colaborare între organizație și țara noastră. Prin deschiderea delegației la Chișinău [4]. Următorul pas important pentru cetățenii țării noastre a fost semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană în anul 2014 [5]. Deși, acest acord a fost unul foarte întârziat datorită faptului că până în acel moment a existat o perioadă îndelungată de instabilitate politică și de guverne pro-ruse. În același timp a fost și binevenit de către toți cetățenii, oferindu-le oportunitatea de a călători fără vize în Uniunea Europeană. Mai mult de atât, pentru antreprenori și corporații din UE cât și din Republica Moldova, s-au eliminat barierele ce le conferă acestora posibilitatea de a exporta mărfurile, extinzând astfel orizontul de oportunități în domeniul afacerilor.

În Republica Moldova, cel mai mult au avut de câștigat antreprenorii din sectorul agrar, încât până la ratificarea acordului la data de 2 iulie 2014 în Republica Moldova și la 4 noiembrie 2014 de către Parlamentul European, parteneri econo-

mici a țării noastre erau puțini la număr, principalul fiind Federația Rusă care avea capacitatea de a șantaja cu taxe vamale exorbitante și cu restricția unor categorii de mărfuri. Un alt beneficiu ireproșabil ce a conclus din semnarea acestui tratat, a fost începutul unei reforme în materie de drept, legislație și justiție. Acordarea legislației cu acquis-urile comunitare în domeniile ce erau reglementate de prezentul tratat, a obligat legiuitorii moldoveni la o reformă a substanței juridice, rezultând astfel în legi mai transparente, mai consecvente și mai pe înțelesul cetățeanului.

Din punct de vedere politic și geopolitic, este indubitabil faptul că manifestațiile din Ucraina care au început la data de 21 noiembrie 2013, generate de refuzul de semnare a acordului de către președintele din acea perioadă, au înghețat parteneriatul strategic dintre Ucraina și UE. Acest lucru a fost resimțit de către partenerii europeni și fiind conștienți de situația instabilă în Moldova și Georgia au decis să accelereze procesul pentru a evita consecințe similare.

După o perioadă relativ lungă în care Republica Moldova a încercat să-și reformeze economia, în timp ce situația politică devenea din ce în ce mai deplorabilă datorită clanurilor oligarhice ce veneau cu rândul la guvernare, Acordul de Asociere s-a demonstrat a fi o frânghie de salvare pusă la dispoziția economiei țării noastre. Pe măsură ce bugetul de stat suferea pe urmele furtului miliardului de dolari din același an cu semnarea acordului, cât și pe urma delapidărilor bugetare ce au survenit ulterior, avantajele economice aduse din comerțul de mărfuri cu statele UE și în special România, au reușit să mențină economia într-o stare de funcționalitate minimă și să evite colapsul financiar total, stimulând astfel sectoarele cheie precum agricultura și industria ușoară.

În anul 2019, Republica Moldova se mai confruntă cu o criză politică greu de imaginat în care Partidul Democrat a preluat puterea statului într-un mod abuziv de tip oligarhic, refuzând să cedeze puterea guvernului în luna iunie 2019, ducând astfel la neglijarea principiilor democratice stabilite de Constituție. Drept răspuns al acestei catastrofe politice, Partidul Socialiștilor și Blocul ACUM au format o coaliție pentru a înlătura oligarhii ce au preluat puterea statului, în scopul formării guvernului condus de actuala președinte Maia Sandu. Pe o perioadă de 6 zile, Republica Moldova a avut simultan două guverne stârnind îngrijorări la nivel extern. Alegerile prezidențiale din anul 2021 a dus la stoparea instabilității politice încât, din imposibilitatea formării guvernului, președintele a dizolvat parlamentul, rezultând în desfășurarea alegerilor anticipate.

În anul 2022, începe invazia la scară largă a țării vecine de către Federația Rusă, ce reiese din colaborarea Ucrainei mai strânsă cu statele europene. Rusia, fiind conștientă de potențialul economic de care beneficiază Ucraina, dorește să își recapete aliatul de cândva prin foc și sabie. Acest atentat nejustificat la suveranitatea statului

vecin, a determinat Uniunea Europeană să se consolideze și să facă o schimbare în politica de extindere în raport cu Ucraina cât și cu țările din parteneriatul estic (Moldova și Georgia), accelerând iarăși procesul de aderare la marea familie europeană conferind acestor 3 state statutul de țari candidate la Uniunea Europeană. Astfel, UE, mai demonstrează încă odată cine sunt prietenii care tind spre prosperitatea statelor post-sovietice și cine este pericolul în adresa dezvoltării durabile și prosperității.

La data de 23 iunie 2022, Republicii Moldova i se acordă statutul de țară candidată la Uniunea Europeană, stabilind cu claritate vectorul de dezvoltare a țării cât și sfârșitul neutralității geopolitice în domeniul economic. Din acest moment, Moldova își asumă un parteneriat de lungă durată prin care se stabilește drept scop uniformizarea și acordarea condițiile de trai în Moldova cu cele din UE prin creșterea numărului de granturi nerambursabile și împrumuturi în perspectiva de a se dezvolta infrastructura și facilita creșterea economică. UE este de departe principalul partener comercial al Republicii Moldova, reprezentând 58,8 % din totalul exporturilor țării și 43,9 % din totalul importurilor. UE este, de asemenea, cel mai mare investitor în Republica Moldova la momentul dat.

Statutul de candidat la UE, deși ar putea fi înțeles drept un bilet într-o singură direcție a unei țări spre Uniunea Europeană, acest lucru nu garantează de fapt integrarea garantată a unui stat. Drept exemplu avem Republica Turcia care, a obținut acest statut încă în anul 1999 dar nu a reușit să ducă la bun sfârșit tratativele ce le-ar fi permis să devină membri. O foarte mare anvergură îl are în acest context conjunctura politică și respectarea valorilor democratice pe care se bazează societățile din UE. Turcia, în ultimii 20 de ani a dat dovadă de încălcare constantă a drepturilor omului, dobândind titlul de țară care are cele mai multe dosare pe rol la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în număr de 23.400 [6]. Acest lucru, împreună cu regimul autoritar din ultimii ani, a închis porțile Turciei în drumul spre UE. Un alt exemplu relevant este Georgia care, deși a obținut statutul de stat candidat la UE împreună cu Republica Moldova, UE a decis să sisteze avansările în discuții, dat fiind instaurarea unei forțe de guvernare pro-ruse și anti-UE. Motivul substanțial al acestei decizii din partea UE a fost adoptarea legii agenților străini prin care se limita la 20% finanțarea din străinătate a ONG-urilor care, aduceau în acel moment cea mai mare contribuție sectorului civil. [7]

Din acest considerent afirm că statutul de țară candidată la UE, nu conferă o garanție de aderare a țării noastre, și că pot apărea piedici majore în procesul de aderare în cazul în care statul nostru va neglija drepturile omului, valorile democratice, cât și vectorul stabilit la 23 iunie 2022.

Pentru a putea fi deschise negocierile de aderare, Republica Moldova trebuia să urmeze implementarea a 9 pași pentru deschiderea negocierilor de aderare cu

Uniunea Europeană, [8] aceste angajamente presupuneau: Reforma justiției, Implementarea recomandărilor Comisiei de la Veneția, Combaterea corupției, Deoligarhizare, Combaterea criminalității organizate, Reforma Administrației Publice, Gestionarea finanțelor publice, Cooperarea cu societatea civilă și Protecția drepturilor omului. În scopul evaluării întreprinderii măsurilor necesare pentru a ne conforma angajamentelor UE, un grup de experți au condus o analiză privind succesul RM în a realiza cele propuse. Gradul de realizare a angajamentelor a obținut un rating total de 4.2/5. [9]

Așadar, în luna decembrie 2023, Comisia Europeană a decis deschiderea negocierilorde aderare cu Republica Moldova, rezultând ca în martie 2024, Consiliul European să adopte proiectul de cadru de negociere. În acest context, pe data de 25.06.2024, la puțin de peste doi ani de la obținerea statutului de țară candidat la Uniunea Europeană, negocierile de aderare la UE au fost lansate oficial la Luxemburg, marcând un eveniment important pentru Moldova. [10]

Rezultatele obținute în baza analizelor științifice efectuate. Deschiderea negocierilor, presupune un nou set capitole pe care Republica Moldova va trebui să le îndeplinească, acestea fiind 35 la număr repartizate în 6 clustere tematice principale. Acestea sunt: Valori fundamentale (5 capitole), Piața Internă (9 capitole), Competitivitatea și creșterea incluzivă (8 capitole), Agenda Verde și conectivitatea sustenabilă (4 capitole), Resurse Naturale, agricultură și coeziune (5 capitole) și Relații Externe (2 capitole). Dintre aceste 35 de capitole, capitolul 34- Instituții și 35- Alte aspecte nu fac parte din oricare dintre aceste clustere. [11]

Deși toate sunt importante și fără realizarea totalității acestora Republica Moldova nu se va integra în Uniunea Europeană. Aceste capitole presupun obiectivul de acordare a legislației interne cu aqcuis-ul UE și realizare a screening-ului. Fiecare dintre aceste capitole se realizează separat, și fiecare capitol se închide provizoriu, existând posibilitatea că unele dintre ele să fie redeschise în cazul unor neconformități. În urma întrunirilor tuturor obiectivelor, acestea sunt închise definitiv. Este imperativ că organele noastre de conducere să realizeze un cadru legal similar cu cel al UE pentru a nu exista disproporționalități majore în materiile menționate supra. Așadar, în vederea respectării celui de al treilea criteriu de la Copenhaga, este necesar un interval de timp pentru a aduce în ordine legislația internă.

În scopul urmăririi parcursului de către UE, se creează un format de negocieri prin stabilirea unei Conferințe Interguvernamentale. Pe partea Uniunii Europene a mesei de negocieri, reuniunea este prezidată de ministrul afacerilor externe a țării care prezidează Consiliul UE și pe de altă parte viceprim-ministrul Republicii Moldova pentru Integrare Europeană. Conferința Interguvernamentală este convocată de fiecare dată când înregistrează progrese simțitoare și se pot trage anumite concluzii,

prin deschiderea unui cluster sau închiderea unui capitol. În cazul de lipsă al acestora, Conferința Interguvernamentală nu este convocată. Când se închide ultimul capitol de negociere, și se convine condițiilor de aderare, urmează inițierea tratatului de aderare, acesta fiind semnat după 6 luni de la inițiere, după care se rezervă un termen de 18 luni pentru ratificarea acestuia.

Etapele negocierilor de aderare au început odată cu recomandarea Comisiei Europene de a iniția negocierile, pentru ca ulterior să urmeze aprobarea deschiderii negocierilor cu Republica Moldova de către Consiliul European. Ulterior, a urmat desfășurarea primei Conferințe Interguvernamentale la data de 25 iunie 2024, unde a fost prezentat cadrul de negocieri abordând subiectele cheie de proceduri ce trebuie îndeplinite în cursul procesului. Următoare etapă o reprezintă screening-ul ce presupune schimbul de informații între cei doi participanți la negocieri, în linii generale definitivându-se importanța acordării legislației interne cu aqcuis-ul UE. Screening-ul presupune două etape esențiale întrunirii condițiilor, acestea fiind screening explicativ ce constă în prezentarea de către UE a sistemului prin care se guvernează uniunea, cu scopul de a familiariza candidatul cu practicile și instituțiile interne. Pe cealaltă parte, screening-ul bilateral presupune ca Republica Moldova să prezinte delegației europene legislația internă a statului nostru și unde ar putea exista neacordări cu legislația supranațională, așadar, delegația Republicii Moldova, informează conducerea UE în urma elaborării unui plan bine dezvoltat, de eventuale probleme ce ar putea apărea și oferă soluțiile și măsurile necesare pentru depășirea acestora. Ulterior, se elaborează un raport de screening pentru a evalua situația în țara candidată și de fi subliniate toate divergențele ce nu corespund practicii europene. Rapoartele urmează a fi pregătite de Comisie și adoptate de Consiliu. O altă etapă importantă pentru a evidenția progresul statului candidat pe anumită filieră se realizează prin stabilirea criteriilor de referință. Așadar, Comisia elaborează rapoarte privind etapa completării capitolelor de aderare. Aceste criterii de referință sunt de 3 tipuri: de deschidere, intermediare și de închidere [12].

Referendumul republican de modificare a Constituției din data de 20 octombrie 2024, a avut și un rol crucial în afirmarea identității europene a cetățenilor Republicii Moldova și că societatea noastră își are locul în familia europeană. Oamenii, la acest referendum și-au exprimat dorința de a prospera și de a atinge noi orizonturi alături de partenerii de dezvoltare care au finanțat multe proiecte importante pentru dezvoltarea bunăstării cetățenilor. Deși acest plebiscit a trecut la o diferență mică, a oferit Uniunii Europene o imagine că opinia publică s-a schimbat în decursul ultimilor ani și că deja mai mulți oameni au o opinie bună față de UE. Însemnând că curentul proeuropean din țară este într-o creștere treptată dar sigură și că investițiile și încrederea oferită se face simțită în rândul oamenilor. Mai mult de atât, în ciuda dezinformării

masive ce a avut loc în adresa UE, cetățenii ce țin la valorile democratice și aspiră spre un viitor nou, s-au mobilizat pentru a-și face vocea auzită.

Concluzii. Analiza parcursului Republicii Moldova către obținerea și valorificarea statutului de țară candidată la UE relevă un proces complex, marcat de factori istorici, politici, economici și geopolitici care au modelat direcția strategică a statului. Evoluția de la primele forme de cooperare, precum aderarea la Consiliul Europei și semnarea Acordului de Asociere, până la lansarea negocierilor oficiale de aderare, demonstrează o tranziție graduală de la un spațiu post-sovietic instabil către integrarea într-un cadru instituțional european bazat pe statul de drept, valori democratice și economie de piață funcțională.

Obținerea statutului de țară candidată la 23 iunie 2022 reprezintă o recunoaștere a progreselor realizate și un angajament asumat în fața UE pentru implementarea unor reforme structurale profunde. Procesul de aderare implică însă o serie de condiționalități stricte, reflectate în cele 35 de capitole de negociere, care necesită armonizarea completă a legislației interne cu acquis-ul comunitar, consolidarea instituțiilor și întărirea mecanismelor de guvernare democratică.

Experiențele altor state candidate, precum Turcia sau Georgia, subliniază faptul că statutul de candidat nu garantează automat aderarea, iar respectarea constantă a drepturilor omului, a valorilor democratice și a principiilor statului de drept este determinantă pentru succes. În acest context, Republica Moldova trebuie să își mențină cursul pro-european, să contracareze fenomenul corupției și influențele politice nelegitime și să asigure un climat politic stabil și predictibil.

Referendumul constituțional din 20 octombrie 2024 a confirmat o tendință ascendentă a sprijinului popular pentru integrarea europeană, indicând o consolidare treptată a identității europene în rândul cetățenilor. În pofida campaniilor de dezinformare, mobilizarea civică și susținerea tot mai evidentă a opiniei publice sugerează că integrarea în UE nu este doar un obiectiv al elitelor politice, ci și o aspirație tot mai împărtășită la nivel societal. În perspectivă, succesul aderării depinde de capacitatea Republicii Moldova de a implementa în mod consecvent reformele angajate, de a valorifica sprijinul financiar și tehnic al UE și de a transforma statutul de țară candidată într-un proces ireversibil de integrare deplină. Aceasta presupune nu doar îndeplinirea cerințelor formale ale negocierilor, ci și internalizarea valorilor și standardelor europene în toate dimensiunile vieții politice, juridice și economice.

Referințe bibliografice

1. Hotărâre Nr. 1298 din 24-07-1997 privind ratificarea Convenţiei pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, precum şi a

unor protocoale adiţionale la această. În: Monitorul Oficial, 21-08-1997, Nr. 54-55 art. 502. [online]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=7462&lang=ro (vizitat: 10 aprilie 2025)
2. Athens Declaration. April 16th, 2003 [online]. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/media/20884/informal-european-council-athens-declaration-16-april-2003.pdf (vizitat: 10 aprilie 2025)
3. MAE a publicat cifrele oficiale: câți moldoveni sunt în așteptare pentru cetățenia română - https://www.g4media.ro/mae-a-publicat-cifrele-oficiale-cati-moldoveni-sunt-in-asteptare-pentru-cetatenia-romana.html (vizitat: 03.05.2025)
4. HG336/2005 pentru aprobarea Planului de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană. [online]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=3338&lang=ro (vizitat: 03.05.2025)
5. Legea 112 din 02.07.2014 privind ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. [online]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=83489&lang=ro (vizitat: 03.05.2025)
6. Turcia, țara cu cele mai multe procese la CEDO. [online]. Disponibil: https://www.stiripesurse.ro/turcia-tara-cu-cele-mai-multe-procese-la-cedo_3211655.html (vizitat: 05.05.2025)
7. Legea „agenţilor străini” adoptată de Rusia încalcă Convenţia Europeană a Drepturilor Omului. [online]. Disponibil: https://moldova.europalibera.org/a/legea-agenţilor-străini-adoptată-de-rusia-încalcă-convenţia-europeană-a-drepturilor-omului/31897942.html (vizitat: 05.05.2025)
8. 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană. https://9pasi.euromonitor.md/ro (vizitat: 05.05.2025)
9. Republica Moldova – Negocierile de aderare. [online]. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/moldova/ (vizitat: 05.05.2025)
10. Republica Moldova a început, oficial, negocierile de aderare la Uniunea Europeană. [online]. Disponibil: https://gov.md/ro/content/republica-moldova-inceput-oficial-negocierile-de-aderare-la-uniunea-europeana (vizitat: 05.05.2025)
11. Medac, Vladimir. Manual privind negocierile de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Chișinău: Editura ARC, 2024. 88 p.